

GRÖNA PILOTER

Förutsättningar för en pilotled i Pitebygden

*En pilotled är en spännande, nytänkande,
innovativ och unik vandringsled*

Framtagen av:

Malin Hollström amiohs-9@student.ltu.se

Elin Janum elijog-9@student.ltu.se

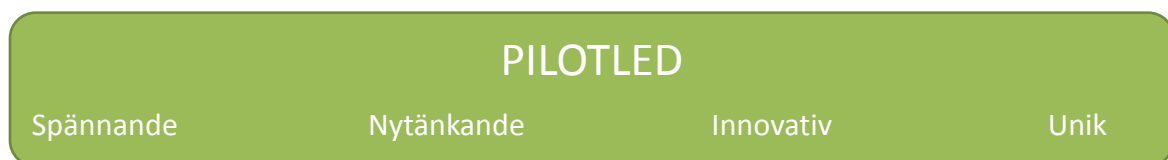
Upplevelseproduktionsprogrammet, LTU

Bakgrund

LRF driver sedan 2009 ett projekt som kallas GRÖNA PILOTER. Projektet är finansierat av bland annat EU, landsbygdsmedel, Norra Skogsägarna och Svea Skog. Projektet är inriktat mot energi-, entreprenad- och turistverksamhet.

Turism är den snabbast växande näringen i hela världen och en av norra regionens viktigaste tillväxtbranscher. Efterfrågan ökar hela tiden på landsbygdsupplevelser baserade på natur och kultur, både nationellt och internationellt. På grund av denna efterfrågan har LRF valt att fokusera GRÖNA PILOTER turism mot skogsturism, naturturism och kulturmiljöer/jordbruksbygd.

Ledturism är ett av de områden som är identifierade som särskilt lämpade för utveckling i Norr- och Västerbotten. En Pilotled i Pitebygden, skulle kunna bli en positiv förebild i regionen, främst inom turism och entreprenörskap. Genom turism kan landsbygdsföretag och byaområden lyftas fram och främjas. Med pilotled menas en vandringsled som är spännande, nytänkande, innovativ och unik.

Syfte

Syftet med Pilotleden är att öka attraktionskraften i Norrbotten och Västerbotten vilket kommer att leda till fler besökare i området, större intäkter för befintliga landsbygdsföretag och ökad sysselsättning. Pilotleden kommer att fungera som en regional förebild.

Mål

Målet är att inom fem år skapa en åtta mil lång pilotled i Pitebygden.

Vision

Visionen är att Pilotleden skall bli av och utvecklas till en spännande, nytänkande, innovativ och unik vandringsled och en positiv förebild i regionen. Pilotleden skall utgöra en sammanhållen vandringssträcka genom jordbrukslandskapet, från Jävre till Hemmingsmark till Blåsmark till Svensbyn till Infjärden till Böle till Pålberget till Norrfjärden till Sjulsmark och eventuellt vidare till Ersnäs. Förutom att leden skall vara unik och spännande skall den vara säljbar, bokningsbar och tillgänglig. Den skall kunna erbjuda: utflyktsmål, måltidsupplevelser, boende, aktiviteter, rastplatser, design, kartor och information, möjlighet till avstickare och parkeringsplatser.

Avgränsningar

Satsningar kommer att avgränsas till entreprenörer på landsbygden. I nuläget kommer det inte satsas på föreningar och ideell verksamhet på landsbygden, även om dessa skulle kunna fungera som samarbetspartners och komplement i framtiden.

Metod

Lokala inspirations- och informationsträffar har ägt rum i de olika byarna. På dessa träffar har medverkande informerats om projekt LRF Gröna Piloter Turism och en kartläggning och inventering av ledens möjliga sträckning och vilka förutsättningar i som finns i byområdet påbörjats.

Kartläggning

Bilden till höger visar ledens möjliga sträckning med hjälp av punkter positionerade på de största hållplatserna utmed leden.

Jävre- Hemmingsmark (8,5km)

Leden startar bakom turiststationen i Jävre med Arkeologstigen fram till Högbergets grillplats. Från grillplatsen följer leden Hamptjärnsrundan fram till Finnträskvägen. Från Finnträskvägen går leden vidare mot Nybruksvägen och Nybruket. Därifrån går leden vidare över ängar till en vändplats och en skogsbilväg går över SCA fram till Hemmingsmark, Korpträsket.

Hemmingsmark-Blåsmark-Svensbyn (ca 1,8mil)

Från Korpträsket följer leden en mindre skogsväg till Lappträsket och vidare mot Hemträsket för att sedan leda ner i byn Hemmingsmark. Via en stig går leden sedan till Kallfors och senare vidare till Blåsmark. I Blåsmark går leden förbi skolan ner till Hembydsgården fram till fotbollsplanen vidare till Rismyrliden. Därefter fortsätter leden fram till Svensbygården där Eliasleden tar vid. Leden går sedan upp till toppen av Högberget och fortsätter mot Vitsjön ner till Hamptjärn.

Svensbyn-Infjärden-Bölebyn (7km)

Från Hamptjärn ansluter leden till Rohnäs via Storsöder (Ett annat alternativ är att leden går från Kalahatten via Bröstoffallet till Lillpite). Mitt i Rohnäs går leden upp mot Rohnäsgården och ner mot Lillpiteälven längs befintlig led. Från Lillpiteälven går leden över Lillpitevägen och följer den gamla Kyrkvägen till Bölebron.

Bölebyn-Sikfors (2,5mil)

Från Bölebron och Bölebyns Garveri går leden längs den gamla flottarleden ända fram till Sikfors Konferens och Fritidsby. Därifrån går leden vidare via hängbron över älven och vidare till Gåstjärn.

Sikfors-Sjulsmark (2,5mil)

Från Gåstjärn går leden till Backträsk och sedan vidare efter Bredträskvägen som tar av mot Brännträsk längs Svarttjärnsvägen till Norra Brännträsk. Leden fortsätter sedan vidare från Norra Brännträsk in i naturreservatet och Ekoparken i Rosfors. Efter detta kommer leden fram till Rosfors Herrgård. Från Rosfors herrgård går det sedan att ta sig ut till Älvsbyvägen där det finns allmänna transportmedel som buss. Ett annat alternativ är att fortsätta via Älvsbyvägen och sedan ta av och följa Aleån till Ersnäs där Ersnäs Taxi finns. Leden kan ha sin början både i Jävre bakom turiststationen och i Rosfors (alternativt Ersnäs) och ska alltså gå att vandra båda vägarna. Det finns även en hel del möjliga avstickare längs leden, men de är inte nämnda i ovanstående text.

Inventering

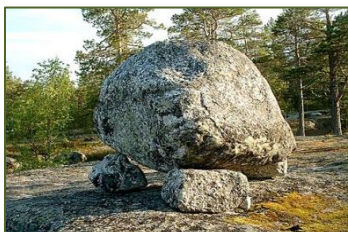
Nedan följer en sammanfattning och analys av de viktigaste inslagen i varje by. (Fullständig inventering sammanställt av Britt-Louise Nyman finns bifogat i medföljande dokument (*Inventering av B-L*).)

Jävre/Hemmingsmark

Potential

Den första sträckan längs leden har potential för att bli en händelserik start på vandringen. Dels finns det redan gott om aktiviteter längs sträckan, så som guidade turer, fiske, klättring, bakning, jakt, överlevnad, vildmarksupplevelser, bad, fotboll, boule, häst & vagn/släde. På Arkeologstigen i Jävre blir vandringen en resa tillbaka till platsen där Norrbottens äldsta befolkning tros ha bott för 3000år sedan, här finns gravar, offerstenar och labrynter att beskåda. Upp i Skags fyr kan gästen få en storslagen utsikt över skärgården och på Jävregården finns nyrenoverade stugor som håller hög standard.

I Hemmingsmark finn en sägen om Kälkärringen som sägs gå igen från slutet av 1800-talet. En idé skulle kunna vara att utveckla en aktivitet kring denna sägen.

Arkeologstigen

Piteås skärgård är oexploaterad

Nyrenoverade stugor på Jävregården

Förbättringsmöjligheter

Lador, kojor eller vindskydd där gästen kan stanna upp efter leden saknas. Enhetliga markeringar, information och skyltar längs leden behövs. Innovativa inslag längs leden saknas.

Blåsmark/Svensbyn

Potential

Det finns redan en del aktiviteter som skulle kunna kopplas till leden på denna sträcka. T.ex. häst- & diligensvagn, tur till vildmarkskoja vid Kallkälleback, friskvård med massage, ridlek, Farmers Golf, fiske, matupplevelser, traktortur, vagnstur och flottbastu. Besöksmål som redan finns i byarna är: Hemträsket, med badplats och brygga, hembygdsgård med sommarcafé och Svensbylida med kulturdagar och sommarcafé, samt eventet "Leksaker för miljoner" med besök hos konsthantverkare. Längs denna sträcka skulle man kunna söka samarbete med Vallsberget för spännande och äventyrliga aktiviteter. Även här kan sägner utvecklas till något innovativt, t.ex. historien om Bergendorf och Skellefteluffarn eller skrönorna från Vallmarkstjärn med skogsran och likvagn.

Farmers golf i Svensbyn

Flottbastu

Friskvård med massage

Förbättringsmöjligheter

Ledstatusen på denna sträcka är väldigt varierande och behöver därför inventeras och renoveras på vissa ställen.

Infjärden (Roknäs, Sjulnäs och Långnäs)

Potential

Det som utmärker byarna i Infjärden är att de är Piteås äldsta jordbruksbygd och att det har ett rikt arv av kulturlämningar. I Roknäs finns bland annat Roka Kvarn som brukar vara värd för viskvällar och utställningar. Sjulnäs har bland annat utflyktsmålet Sandön med tillgång till bastu, badplats och ett sommaröppet café. I Långnäs finns Kyrkbyn, återstoden av det ursprungliga Piteå med synliga rester av hugrunderna från 1300-talet. Genom kyrkbyn rinner Klockån som i sin tur har en story som kan vara intressant för gäster från både närområdet och från andra länder. Denna legend handlar om missödet då kyrkklockan skulle flyttas från gamla kyrkbyn till Öjebyn efter ån som alltså nu kallas Klockån. Intressant för framförallt utländska gäster är att leden i Långnäs kommer gå förbi Christer Sjömarks marker där han har ett hägn med renar, Christer är också en duktig berättare. Ekologen i Långnäs som är byggd av miljövänligt och återanvänt material serverar vid vissa tillfällen också nationalrätten Pitepalt som fungerar som en upplevelse i sig.

Roka Kvarn

Pitepalt- nationalrätten

Infjärden har många kulturlämningar

Förbättringsmöjligheter

I nuläget finns inget boende vid denna del av leden. Ett alternativ skulle kunna vara att hyra ut sommarstugor i området, detta måste då skötas på ett bra sätt och hålla den standard gästen förväntar sig. Tältning är också möjligt för de gäster som önskar detta. Toaletter saknas efter leden, rastplatser behöver iordningsställas och underhåll saknas. Leder behöver inventeras ytterligare, i nuläget finns det vissa landsvägar, stigar och skogsbilvägar att utgå från.

Böle/Pålberget/Arnemark/Sikfors

Potential

Det finns ett ganska stort urval av aktiviteter som kan erbjudas. T.ex. besök på Bölebyns Garveri, flottfärd, ridturer, bad, guidade vandringar, matlagning, besök i timmerskogen,

svamp- och bärplockning, en dag på lantgården, fiske, besök hos keramiker Tora Ceder, minigolf, bastu och badtunna, massage, danskurs och kvighotell. Besöksmål längs sträckan är: Bölebyns Garveri, Stormyrbergets Lantgård, konsthantverkare, badet, laxtrappan, hängbron över Piteälven, Gamla Kraftverket med museum, Järnvägsbron och Jordbruksmuseet.

Längs denna del är Flottarleden unik, samt att nästan hela sträckan vandras längs älven. Denna sträcka har även en del spännande och unika inslag som t.ex. flottfärd, gummibåtsfärd och björnsparing. Något som utmärker sträckan är den höga standarden på boendemöjligheterna, samt att besökare kan få ett lite lyxigare och avslappnande utbud, med massage, badtunna och bastu, ungefär i mitten av vandringsleden. Även längs denna del finns sägner, samt att det finns ett naturskyddsområde, Lövtjärn. Sträckan längs med älven skulle kunna vara en passande sträcka att handikappanpassa, då denna ändå måste rustas upp och har en naturligt enkel terräng.

Bölebyns garveri i Böle

Vildmarksritt på Stormyrberget

Sikfors

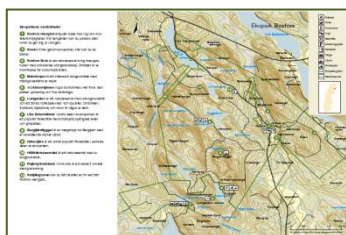
Förbättringsmöjligheter

Obefintlig ledmärkning, inventera ledstatus ett måste, toaletter och sopor måste ses över.

Sjulsmark/Rosfors

Potential

Ekopark Rosfors skulle kunna locka många naturintresserade besökare. Ekoparken karaktäriseras av grova aspar, dessa ger livsrum åt många krävande insekter som i sin tur lockar fåglar som hackspettar, rovfåglar och ugglor. Området har många sevärdheter som redan i dagsläget finns utmärkta på karta. Sevärdheterna är vackra utsiktsplatser, fiskeställen samt natur- och kulturområden. Svea Skog tillsammans med Sjulsmark Skoter och Fiskeklubb underhåller området med att ordna med ved på rastplatserna, spånga och skylta samt att plantera in fisk. Rosfors Herrgård har hotellstandard vilket är en förutsättning för vissa utländska gäster som kräver högre boendestandard. Även maten kan serveras i en lyxig miljö på herrgården.

Ur befintlig broschyr Ekopark Rosfors

Målgruppens behov kan tillgodoses på Rosfors Herrgård

Förbättringsmöjligheter

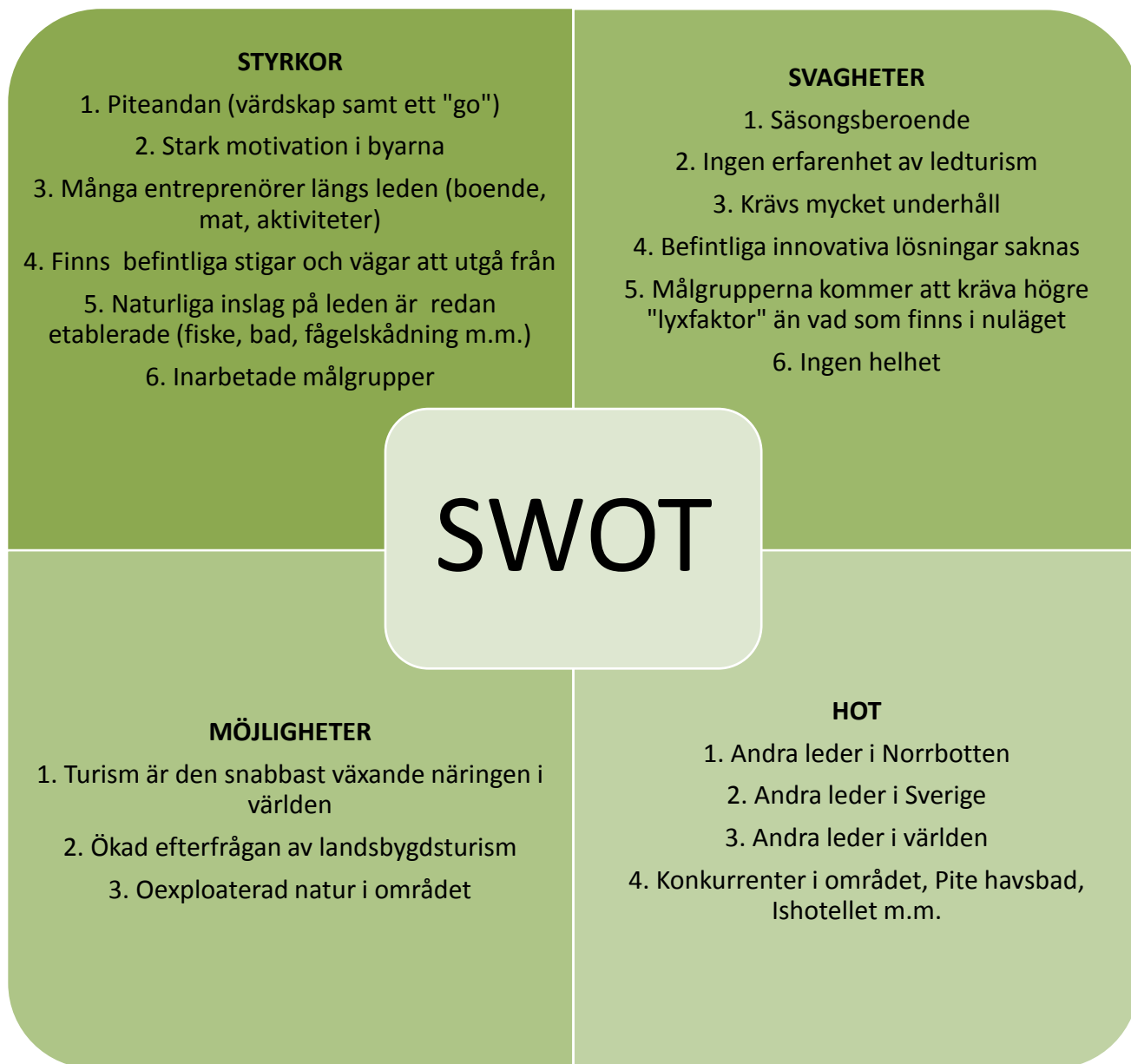
I nuläget håller denna del av sträckan förhållandevis hög kvalitet och har många av de inslag som krävs för att pilotleden ska kunna fungera. Innovativa inslag saknas dock för tillfället.

Övrigt

Det finns förutsättningar för att ge de olika delsträckorna ett tema, redan nu kan vi se att de olika byarna har olika unika inslag/egenskaper som går att bygga vidare på.

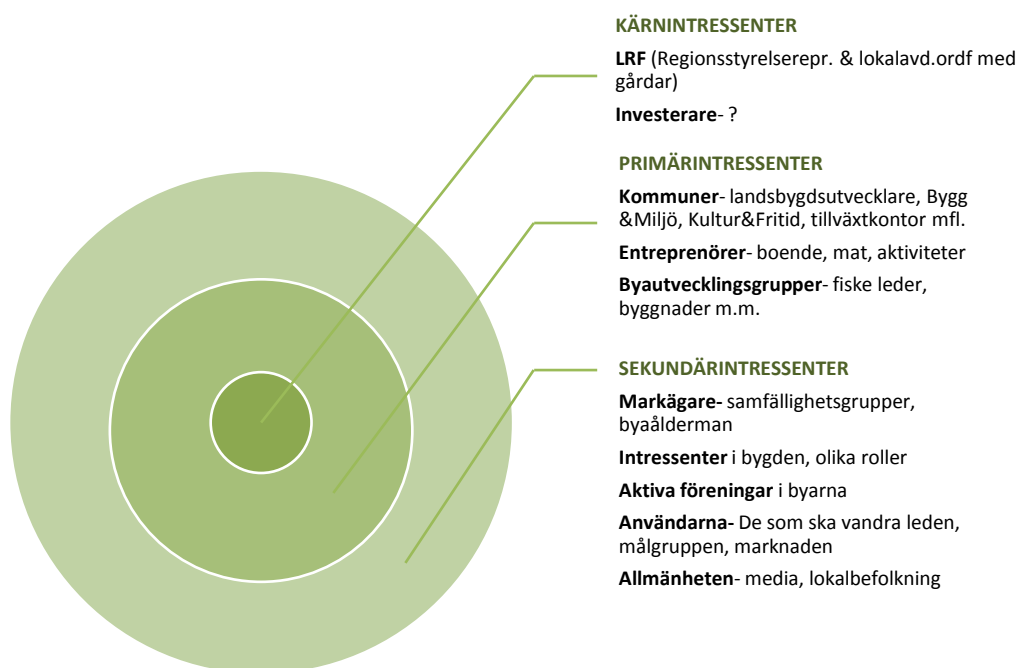
Jävre/Hemmingsmark skulle kunna inrikta sig mot skärgården samt deras arkeologiska historia, Blåsmark/Svensbyn ha de mer äventyrliga inslagen, Infjärden skulle kunna inrikta sig på att visa upp deras bondekultur, Böle/Pålberget/ Arnemark/Sikfors skulle kunna stå för lyx och mer moderna inslag och tillsist skulle Sjulsmark kunna lyfta fram deras skyddade och speciella natur, Viktigt är dock att de olika temana i sådana fall vävs ihop till en sammanhängande story. Om leden blir tematiserad på detta sätt säkerställs att inte alla byar erbjuder samma upplevelse samt att det då blir lättare för gästen att välja sin väg.

SWOT-analys

Intressentanalys

Nedan följer en intressentanalys med kärntressenter (beslutsfattande, drivande roller), primärtressenter (påverkas i hög grad av projektet och vill därför påverka) samt sekundärtressenter (låg intresse som troligen inte aktivt kommer att påverka projektet).

Marknadsnisch/område

Marknadsområdet Pilotleden kommer ligga inom är vandring. Aktiviteterna, maten och boendet kommer att kunna klassificeras inom turismkategorierna Agrar turism, natur- och kulturturism, landsbygdsturism samt Swedish Country Lifestyle.

Marknad

Pilotleden kommer att inrikta sig både mot en både nationell och internationell marknad. På den nationella marknaden kommer lokalbefolkning samt Mälardalen vara i fokus. Internationellt kommer Pilotleden rikta sig mot Danmark, Tyskland, England och Ryssland.

Målgrupper

DINK- Double Income No Kids:

DINKs ser resandet som en del av deras livsstil. De är vana att resa och har gott om pengar. De har höga krav på tjänster och produkter samt att destinationens löften verkligen infrias.

WHOP- Wealthy, Healthy, Older People:

WHOPS är äldre par, ofta med utflugna barn som har tid och pengar till att resa. De är den första generationen som ser resandet som en del i deras livsstil. WHOPS kännetecknas av deras starka intresse för kultur- och naturupplevelser och besöker Sverige bland annat för att vandra i fjällen, besöka sevärdheter och uppleva den lokala stämningen.

Kulinariskt intresse, cykelturer, designshopping, kulturvandring, lära känna det typiska svenska genom historia och natur- och kulturupplevelser, livsstilsupplevelser, vill ha bra boende och mat samt paket med intressanta besök, Må Väl, koppla av, andas frisk luft, utsikter, basta, sova länge, vandra, njuta av god mat och dryck

Active Family med intresse för natur:

Active Family värderar tiden med familjen högt, de har en stabil ekonomi och söker aktiviteter där hela familjen kan delta. Kännetecknen för Active Family är också att de ofta har ett stort intresse för natur- och kulturupplevelser och olika sportaktiviteter.

Tid tillsammans, koppla av, slippa rutiner, familjeaktiviteter, natur- och kulturupplevelser, naturlig miljö/"lekplats", utforska Sverige genom lek, lärande och äventyr, vandring anpassad för barnfamiljer, fiske, cykling, spännande upplevelser ex. Guldvaskning, aktiv lek, fantasi, mys och äkthet, bo i stugor

Inspirationskällor/Konkurrenter

Några av de konkurrenter och samtidigt inspirationskällor som vi identifierat i Sverige är:

1. Skåneleden
2. Kattegattsleden
3. Glaskogen
4. Bergslagsleden
5. Bohusleden
6. Sörmlandsleden

1. Skåneleden är en 100 mil lång vandringsled som går genom Skånes landskap. Aktiviteter som finns efter leden är bland annat ridning, ballongflygning, båtturer, geocaching och att cykla på järnvägsspår med en dressin. Det finns även övernattningsställen och caféer.
2. Kattegattsleden är främst en cykelled, som är under uppbyggnad. Denna är tänkt att bli 30 mil lång och en del av leden är redan i gång. Här finns mest naturupplevelser, så som naturreservat och berg, men även övernattningsställen och serviceställen.
3. Glaskogen är ett naturreservat som innehåller ett flertal olika vandringsleder att välja mellan. Lederna är tillsammans ca 30 mil långa. I Glaskogen finns aktiviteter som bland annat fiske, cykling och kanotpaddling på sommaren och skidspår, pimpelfiske och långfärdsskridskoåkning på vintern. Boende finns i form av stugor och campingplatser och vindskydd, om man inte vill övernatta under bar himmel. Det finns också café och matservering i reservatet.
4. Bergslagsleden går genom hela Örebroregionen och är 28 mil lång och indelad i 17 etapper, som är mellan 7-23 kilometer. Vandringsleden är dragen så att den passerar en rad sevärdheter. Bland annat går leden genom gammal järnbruksbygd, nedlagda gruvhål, gamla finnbyar, hyttor, forsar, berg, naturreservatet Kindla, Garphyttans nationalpark, fornborgar och hälsokällor och sjön Tunntappen. Längs leden finns möjlighet till övernattnig inomhus, och vid vissa etapper finns matställen.
5. Bohusleden är totalt 37 mil lång, uppdelad i 27 etapper, i olika svårighetsgrad. Utbudet på de olika etapperna varierar kraftigt, och därmed även tillgången till aktiviteter, övernattnig och matställen.
6. Sörmlandsleden är ungefär 100 mil lång och består av 100 olika etapper med varierande svårighetsgrad. Sevärdheter är främst natur och kultur av olika slag. Även här är det väldigt varierande utbud på de olika etapperna och därför finns mat och logi bara på en del av dessa.

Övriga leder som vi ser som konkurrenter är bland annat Kungsleden, mellan Abisko och Hemmavan, samt en hel del alternativ som finns i andra länder, bland annat i Skottland. Det man kan se på de leder som finns i Sverige för tillfället, är att de flesta helt eller delvis saknar innovativa och unika inslag. Här skulle Pilotleden i Pitebygden bli först i sitt slag med nytänkande lösningar. De andra lederna som finns är också väldigt långa och bli nog därför inte aktuella för de som vill starta och "slutföra" sin vanding vid samma tillfälle, exempelvis under sin semester. Pilotleden i Pitebygden ska kunna avverkas på ett par dagar.

En annan fördel som Pilotleden skulle kunna satsa på är handikappanpassning. Ingen av de andra lederna verkar ha anpassats för människor med handikapp.

Kvalitetssäkring

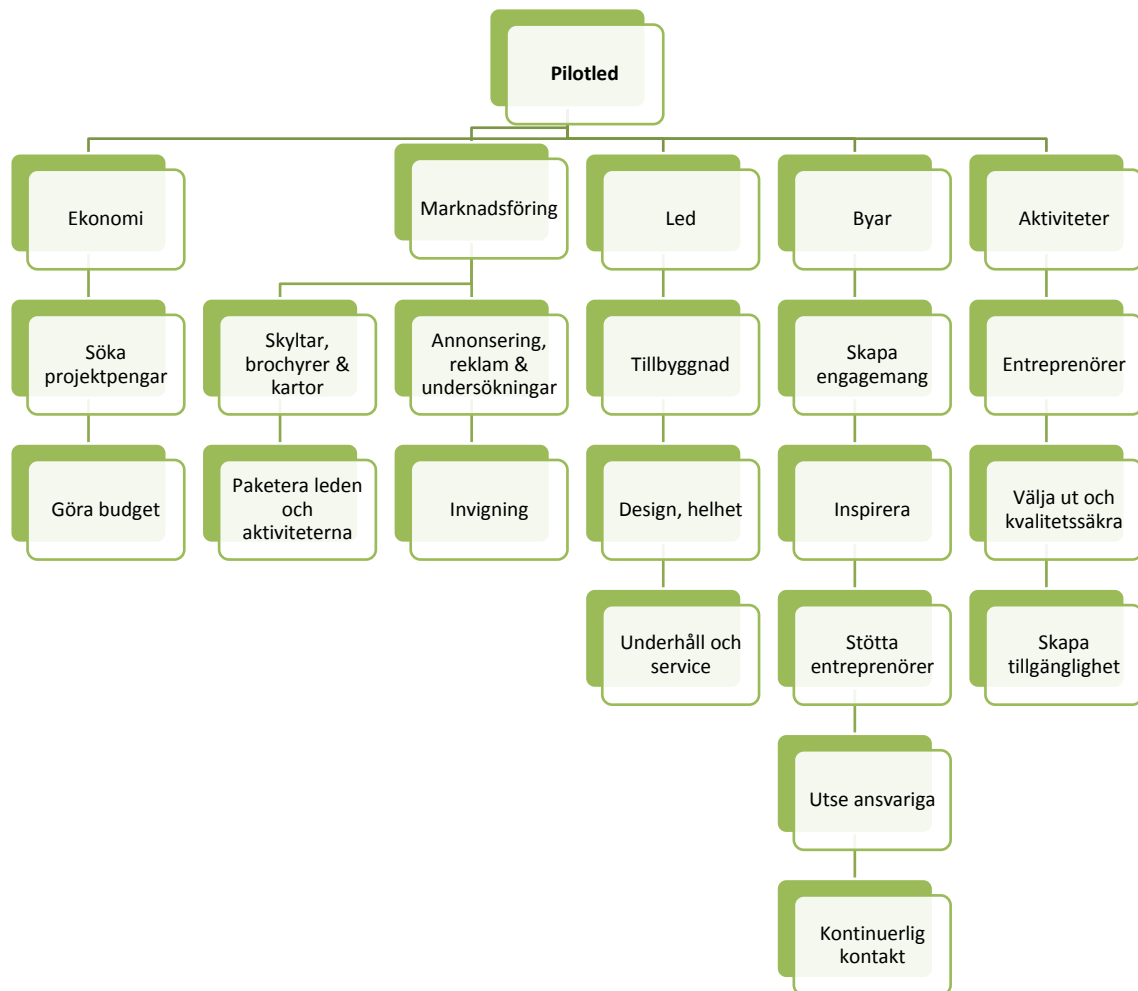
För att få nöjda kunder krävs någon form av kvalitetssäkring av leden och dess inslag. För att få en helhet kring Pilotleden kan det vara värt att tänka på vilka aktiviteter, boende och mat som passar in och vilka som ska väljas bort. Kunden vill förmodligen ha mycket att välja på men samtidigt kan det bli svårt för denna att bestämma sig om det finns för många liknande förslag. Viktigt är också att inslagen håller hög kvalitet. Om leden ska ses som spännande och innovativ bör det även ske en ständig förnyelse av inslagen, en aktivitet som ses som innovativ i nuläget kommer per definition inte vara detta om 15år.

- Vem ska utföra kvalitetsgranskningen? Ska detta göras internt eller ska ett externt företag anlitas?
- Ska det finnas någon form av certifiering?
- Rutiner för underhåll av leden. Alla måste veta vem de ska kontakta och återställningen bör ske så fort som möjligt.

Viktiga frågeställningar

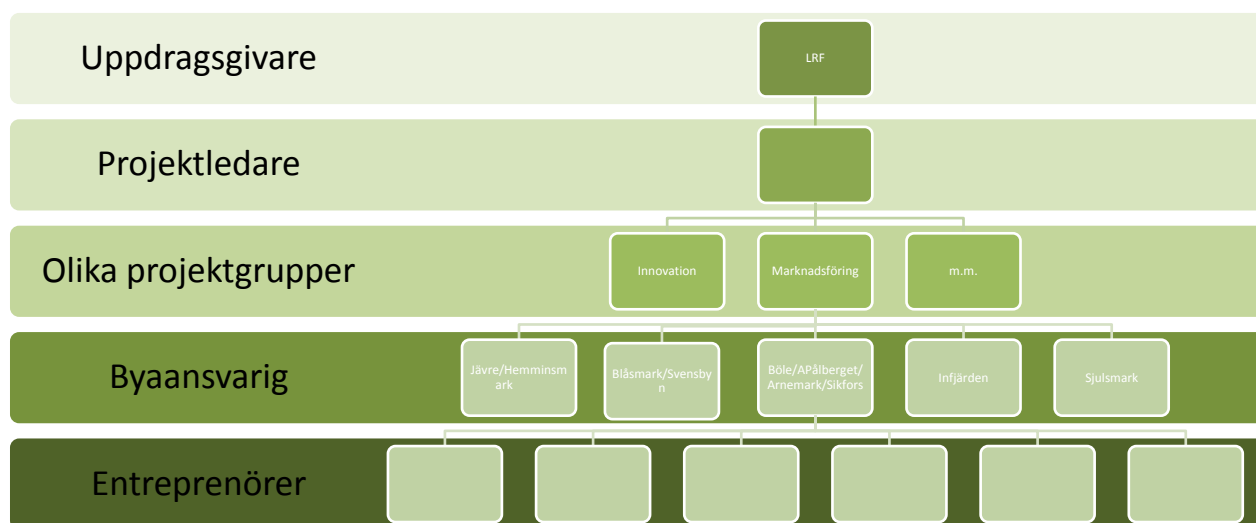
- Handikappsanpassning. Ska hela eller någon del av leden vara handikappsanpassad? Spontade stigar, tillgång till parkering nära utflyktsmål m.m. Kanske ska det finnas en gradering i svårighetsgrad av de olika delarna av leden.
- Innovativa inslag. Är det hela leden som ska vara innovativ eller bara delar? Hur innovativa ska inslagen vara? Vem bestämmer vad som är innovativt? (kvalitetssäkring).
- Paketering. Hur ska paketeringen av leden gå till? Kunder vill ha tydliga paket med utsatta priser. Broschyrer, kartor m.m. ska vara tydliga och enhetliga. Allt material till kunden (hemsida, broschyrer, kartor, skyltar, värdskap) ska finnas på engelska och gärna andra språk. Allt ska vara uppdaterat.
- Miljö. Är miljöhanteringen efter leden viktig? I sådana fall ska då båtar och andra icke miljövänliga fordon få användas? Hur ordnas sopsortering efter leden? Ska maten som serveras efter leden vara närodlad och ekologisk utan undantag?
- Säsongsberoende. För att få ett större pengaflöde över året skulle leden kunna fungera även på vintern. Då kan snö och is fungera som annorlunda inslag för de tillresande.

WBS (Work Breakdown Structure)- utkast

I genomförandeplanen ovan är bara de absolut viktigaste momenten framtagna, dessa kommer vid fortsatt arbete att brytas ned i konkreta uppgifter. Moment kommer också komma till när mer information om ledens framtid tagits fram.

Organisation- utkast

Under projektgrupperna kan en projektledarassistent fungera som kommunikator till och från byaansvarig, alternativt att detta blir en roll för projektledaren. Varje projektgrupp skulle också kunna ha en eller två byar som de ansvarar för utöver deras strategiska roll. Varje byaansvarig blir då ansvarig för kommunikationen till och från entreprenörerna som tillhör byns område men också för andra händelser som inte produceras av en ansluten entreprenör.